

ДОНЧО ЦОНЧЕВ

ПАЗАЧЪТ

chitanka.info

Животът на този човек беше преминал в гората и тя обгръщаше всичко, което се бе случило с него — от първия врясък в колибата край егрека до кръглите му и добре узрели шейсет. Снагата му беше като на дъб. Походката му — на мечка. Пръстите на ръцете му излизаха и се завиваха към широките длани така, както излизат и се завиват корените на габър, срещнали яка скала. Бръчките на лицето му — преплетени клонки под пряспа от сняг. В очите му понякога се оглеждаше безбрежната и бездънна, зелена и светла, учудваща и ликуваща тишина — пияна от песни на птици.

Той не можеше да каже — дори и днес, в деня на кръглите шейсет и равносметката — зле ли или добре беше преминал този живот. Нямаше кой знае колко народ около него, та да сравнява. На гостите тук, в резервата, гледаше като на хора от другия свят. С думите „другия свят“ той не означаваше онова след смъртта, а всичко из селата и градовете, което естествено научаваше и с което се беше разминал. Какво му е зле на живота ми — мислеше, — освен че ето го, неусетно изтекъл? Пък и какво ли му е добре — въздъхваше, — като го изкарах самичък?

Пазачът беше отвикнал да връща спомените си отначало — тъкмо оттам беше започнала самотата. Обикновено поглеждаше наоколо, напред и продължаваше да живее — толкова просто и нормално, колкото можеше тука. Грижеше се за дивеча в резервата. Наглеждаше го. Зиме го хранеше и поддържаше солища и хранилки. Прекарваше го да мине бегом покрай кулите, откъдето стреляха гостите. Е, това му беше неприятно, разбира се, но нали заради него му плащаха. Ако не бяха тези ловни излети тука, кой ще ти огради резервата? Кой ще ти построи хижа и кой ще ти плаща заплата?

Всяко с късмета си — казваше сам, философски и служеше службата вярно. След изстрелите отиваше, навеждаше се над познатото животно, изваждаше ножа (гостите тук никога не деряха сами) и извършваше майсторски цялата процедура. Евалла и подходяща усмивка за автора на сполучливия удар. Кожата и трофея. Месото. Зъби, рога или главата изцяло — според вида на екземпляра. И въобще, кога както му кажат. Иначе — все размишляваше — пак ще си отиде животното, нали? Хич и да не се стреля по него. Както си отива човекът. Никой не е вечен в гората, даже и самите дървета. Че и камъните — гледам — не са.

И ето как повече от двајсет години пазачът на дивеча в резервата караше своята служба, без никакви особени инциденти, загледан към пенсията с естествената човешка тъга.

Само веднъж беше си позволил да измами за всичките тези години. Уплаши се силно. Сърцето му се разрита изведнъж — дишането му щеше да спре. Времето беше съвсем малко и... посегна.

Това се случи вчера, в съботата срещу рождения му ден. Гостите дойдоха рано и той ги посрещна, както му е редът. Докато закусваха, се разбра, че са дошли за сръндак.

— Само че сега ни трябва нещо... — започна с думи водачът на гостите и го довърши с пръсти. — Ти нали разбираш?

— Ясно — каза пазачът.

— Абе, то има един тука — обади се горският, — дето го няма никъде, ама... Рядко съм виждал, че и май не съм виждал такъв!

— Какъв? — попитаха бързо двама от гостите.

— Голяма работа — каза горският. — Такъв сръндак никъде няма, наистина.

В този момент пазачът наливаше чай. Бързо премести очи и си разля вряла вода по цървулите. Страхът го блъсна вътре в стомаха, вече не слушаше техните приказки. След малко измънка нещо и се измъкна.

Този мъжкар, за когото говореше горският, се наричаше Ганчо и беше порасъл покрай пазача. Преди години сърнешките стада взеха да боледуват и да линейт. Идваха лекари, зоолози и всякакви. Слагаха по хранилките зоб с прахове, пръскаха и пашата с разни лекарства. Накрая един разви теорията, че трябвало вълци (на пазача това се стори толкова смешно), и скоро наистина ги докараха. Шест парчета — четири мъжки и две женски — ходиха чак в Западна Германия да ги купуват. Пуснаха тези шест вълка в резервата и за най-голямо удивление на пазача сърнешките стада се оправиха. За две години и нещо не остана нито едно болно животно. Пазачът започна да ги вижда като стрели из гората — вчерашните лениви сърни и сръндаци — стегнати, яки и нащрек. Тъкмо тогава, само една седмица преди да избият вълците, се случи историята с малкото, на което той даде името Ганчо.

Едната от вълчиците се беше научила да издебва стадата на водопоя. Пазачът лесно разбра това, след като на няколко пъти намира следи от нападение край дерето. И започна от своя страна да дебне

вълчицата. Избра едно дърво, направи прикритие в клоните му и рано следобед се притаяваше горе. Още на третия ден забеляза вълчицата. Тя се измъкна в гъстия подраст, залегна там и не помръдна. Към залез един от сръндаците се показва. След него — сърна и две малки. Едното от тях не изчака реда и муцунката му веднага докосна водата. В същия миг сръндакът тропна с крак силно и хукна. След него — сърната и другото яре. Вълчицата скочи. Пазачът отгоре изрева силно. Той нямаше пушка (вълците бяха купувани с валута, никой не му беше нареждал да ги убива) и като видя как яренцето на брега рухна под звяра, скочи от чакалото на земята. Мамка ти, кучище бясно! — изрева човекът още веднъж и изпита желание да я пипне, та с едно дръпване да я разчекне. Но вълчицата с два скока изчезна. Той се наведе и вдигна сърнето. То цялото се тресеше и думкаше до гърдите му мокро. Няма, няма — каза пазачът и го погали. — Ела сега с мен да се прегледаме на спокойно и да видим тая кръв откъде е.

Той занесе сърнето в хижата. Почисти му раната и я намаза с благ мехлем. Даде му името Ганчо и го държа цял месец при себе си. Когато го пусна, то се разигра едно хубаво на поляната и се върна при него. Е, ти сега какво? — разсмя се пазачът високо и взе да го гали. — Все тука ли мислиш да караме с тебе? Сърнето го гледаше право в очите и се наместваше да го галят. — Ганчо, Ганчо-о... — тихо му каза пазачът и дълго остана така: клекнал, с голямата си кафява ръка на гърба му.

Ганчо порасте край него — нямаше ден да не се видят. Където и да се пилееше из резервата, сутрин или пък вечер ще мине, пазачът ще му даде от ръката си нещо — кифла ли, хлебец ли, както се случи, — ще го потупа по шията и ще продума. Той стана хубавец, този Ганчо, носеше си рогата като корона. Само в любовния период се загубваше някоя седмица и тогава пазачът изкарваше нощите буден. Изкарваше ги в напрегнат стремеж да разпознае рева му. „А, така, мойто момче — окуражаваше го той мислено, зазяпан към тъмното на гората, топлото на тревата и голямата избеляваща месечина. — Всичките хубавици да събереш на хорото. Действуй, мойто момче, не ги жали хубавиците... Барем ти челяд да пръснеш по тези поляни.“ Осъмваше си пазачът, седнал пред хижата или по гръб на леглото, смесваше се с животното и го обичаше. Сезонът на любовта свършваше и Ганчо се появяваше отново. Отслабнал и тъжен — смирено зазяпан в очите му.

Тогава пазачът започваше да го храни усилено и да го чеше с купеното от него конско чесало. Та той, пазачът, с никого тези последни години не бе разговарял толкова много, колкото разговаряше с Ганчо.

И тичаше сега, в тази уплашена събота, да го търси, докато ужасната мисъл набъбваше и му подгъваше коленете.

Намери го скоро и извика задъхан. Ганчо изправи главата си рязко. Ела, ела — каза пазачът. — Бързо ела тука! — Ганчо дойде, както обикновено, и муцуната му потърси дланта на човека. — Ела, ела — повтори той, потупа го по шията и тръгна с големи крачки из дола. Животното го последва лениво. След малко пазачът побягна, Ганчо се разигра и побягна след него.

Стигнаха до голямата телена мрежа, която ограждаше резервата. Пазачът тръгна край нея и я заглежда подробно. Опъната и поддържана от ръцете му толкоз години, мрежата беше чудесна. Почваше плътно от земята, висока два метра и нещо. Като я тупнеш — звъни. Нямаше нищо у него и се опита да я надигне с ръце. Тя не помръдна изобщо. Чаталатите колчета и железните куки, които сам беше набивал през педя, не даваха и пръста да си провреш между мрежата и земята. Опита се да извади някое колче — напразно.

Пазачът дишаше тежко и очите му шареха диво. Животното откъсна връхче от клонка и докато го дъвчеше, побутна с муцуна гърба му. Ела, Ганчо, ела — каза човекът и отново застана край мрежата. Беше се сетил за най-близката снадка и скоро се озоваха до нея. Краят на едно от рулата и началото на друго той някога бе снадил прилежно. По два реда от ромбовидните клетки се застъпваха и всяка от тях бе вързана с тел. Пазачът започна дългата работа трескаво, но твърдата тел никак не искаше да отстъпва. Той се прокле, че няма сега в джоба си клещи, пръстите му бързо се окървавиха. Издяла клечка и работата полека тръгна, Ганчо спокойно стоеше до него.

След десетина минути мрежата бе откопчана наполовина. Още малко, мойто момче, още малко — каза пазачът и в същия миг се чу изстрел, Ганчо се изопна и в същия миг беше готов да побегне. Стой! — тихо извика пазачът, пусна телта и го хвана. Животното се помести и обърна уши към посоката на гърмежа. Всеки момент щеше да хукне. Пазачът разтвори двата края на мрежата и сам мина през нея. Ганчо, ела, Ганчо! — каза той и пое към гората извън резервата. Сръндакът го гледаше неспокоен. — Ела тука бе! Хайде! Ей, глупчо, ела!

Чу се и втори гърмеж — Ганчо приклезна и след миг полетя през отвора. Бягай сега! Бягай! — изхриптя му пазачът, взе вършината от земята и здраво го изрязва отзад. Ганчо подскочи и го погледна учудено. Пазачът замахна втори път и го удари още веднъж силно. Сръндакът побягна, последван от ругатни и два хвърлени камъка.

Когато се скри и тропотът му оттече из гората, пазачът се върна на територията на резервата и започна да закопчава мрежата отново.

Той не бе свършил тази работа, когато чу свирката, с която го викаха, според сигнала. Целите му ръце бяха в кръв — псуваше с едва чуто ръмжене и връзваше.

— А бе ти къде изчезна бе, мама му стара? — сопна се горският зад гърба му.

Пазачът се обърна. Само две ромбоидчета на горния край на мрежата оставаше да се вържат.

— Мрежата — каза той и не знаеше къде да дение ръцете си. — Някой се е опитал да влиза ли...

— А бе каква ти мрежа, сега ли намери и ти! — кипна горският. — И нямаш ли клещи? Я си виж ръцете! Бързо, че хората чакат! Ама, ха!

Той го ругаеше из пътя и за кой ли път вече му обясняваше, че само да текне на някой от тия гости да го духне, така ще го духне, че...

Пазачът вече не го слушаше. Вече не изпитваше и болка в ръцете. Гърдите му се бяха отпустили — вървеше зад него и дишаше.

Той така вървя и диша добре целия ден, докато заедно с групата (и напразно) търсеха Ганчо.

Вечерта гостите си заминаха недоволни. Те бяха убили три други сръндака, но горският каза, че нито един от тях не е този, за когото той беше говорил.

— Все такива са — каза пазачът, като дереше и приготвяше главите им за трофеи. — И другите са такива.

— Моля ти се! — каза горският. — Аз зная какво казвам!

— Ти ако си сигурен — каза един от гостите, — аз мога да остана и за утре. Без друго ще идва група от киното да снима няколко кадъра от един филм за трофеите.

— Моля ви се — разшири очи горският, — аз нали зная тук всяко животно. Онзи сръндак е нещо, което... И е тук. Няма къде да отиде. Нито е пиле, да хвъркне, нито е игла, да се изгуби...

Пазачът ги слушаше, вършеше своята работа съвестно и разсъждаваше. Един друг страх беше се родил сега в него, макар не така диво тревожен — страхът, че е извършил първото в службата престъпление.

И тази дума — престъпление — остана в него цялата вечер, остана и през нощта, когато гостите слязоха към града. Какво е престъплението? Да запазиш най-хубавото животно, или да го убиеш? А пазач какво е? Нали той пази дивеча? Ето, запази го. Пазене ли е това, да закараш най-хубавото животно пред пушките? То за какво се е родило? Главата му за какво е направена от природата? Да виси, пълна с парцали, на някоя стена, с две стъклени топчета в дупките на очите или да се обърне към теб някоя сутрин и да я видиш в мъглицата между дърветата?

Прост човек беше пазачът — тези въпроси го измъчваха много.

Измъчваха го и днес, в разкошния неделен ден, навръх неговите шейсет — ето го седнал пред хижата, в очакване на групата от киното. В дълбоки размишления за живота си. За човека, гората и животните. За пазенето и престъплението. За онова, което хората от другия свят вземаха, правеха, имаха. За собствените си неусетно изтекли шейсет. Жени, деца, къщи. Асфалт, кораби, самолети. Бре свят — ето го в телевизора целия, баш както си е. Какво бе взел той от живота? Какво бе имал? Едно животно на края, измъкнато вчера от пушките. Престъпление... Ама ха. Да не го беше взел да го изяде я? Да върви там из гората. То си е нейно. Да пасе, да реве и да събира нощем сърните. Да въди други такива красавици и красавци — това ли е престъплението, бе?

Страхът го напускаше отвътре, слънцето го печеше отвън. Въздъхна дълбоко и тръгна да върже мрежата хубаво.

Той още не беше стигнал до мястото, когато чу виенето на джипка, а след минута и гласовете. Хората от киното и двама от вчерашната група се явиха бързо, като на кино. Горският ги поведе енергично из дола. Пазачът ги изгледа и мислено ги изруга. В същия миг (още не му стигаха ругатните) чу един силен, познат удар с копито в земята. Обърна глава и видя Ганчо — на една педя отвъд мрежата.

Животното го гледаше право в очите и по стария, обичайния начин опъна към него муцуна. Бягай, глупак! — изръмжа страшно пазачът. Сръндакът тупна още веднъж с крак по земята и свойски

изпръхтя като кон. Беше невероятно красив — зад мрежата, в желанието сам да се върне при своя приятел. Гадина мръсна! — каза пазачът, за да го сплаши, и се наведе за камък.

Той много дълго по-после опитваше да си спомни дали първо бе чул едно: „Ето го!“, и после гърмежите, или обратното. Защото всичко стана толкова бързо и просто — наистина като на кино. От трясъка на две пушки Ганчо подскочи и се изопна във въздуха като птица. Разкошен, измислен — страхотен... Пет метра скок — само той можеше толкова силно и елегантно. Още един. Само че шията му се сгъна още във въздуха и главата му първа докосна земята. Тежко и тъпо се чу тупването на тялото върху тревата. Порита, опита се да се надигне и рухна.

— Разгеле — каза горският, — точно тука е снадката. Ще разкопчаем мрежата да го вземем, вместо да обикаляме пет километра. Къде е пазачът?

На десетина крачки от тях, в тръните, беше пазачът. Клекна, да не го видят и се подпря на земята с ръка. Погледна я отблизо — земята, по която бе изкарал шейсетте си години. Няколко шумки, няколко мравки. Дърветата напред... Сега той трябваше да извади ножа и да се запъти към своя любимец. Да му отреже главата, да го одере. Да им слуша приказките, да го насече на парчета...

Вече вървеше надолу и чуваше като в сън как викат:

— Ей, пазача! Пазачът къде е, бе?

И продължаваше да се отдалечава от тях — настръхнал, залитайки, кривейки шията си като застреляно животно. Безмълвно, тропайки като него, разпнат на рогата му, пълен с големите му незабравими очи и страшния подлунен рев на живота.

И вече не беше пазач, защото в този миг разбра, че нямаше какво да пази.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.